

Dokument zasedanja

B9-0513/2022

21.11.2022

PREDLOG RESOLUCIJE

ob zaključku razprave o izjavi Komisije

v skladu s členom 132(2) Poslovnika

o izidu posodobitve Pogodbe o energetski listini
(2022/2934(RSP))

**Anna Cavazzini, Francisco Guerreiro, Saskia Bricmont, Ignazio Corrao,
Piernicola Pedicini, Rasmus Andresen, Sara Matthieu, Mounir Satouri,
Rosa D'Amato, Bas Eickhout, Pär Holmgren, Jakob G. Dalunde, Alice
Kuhnke, Yannick Jadot, Ernest Urtasun**
v imenu skupine Verts/ALE

B9-0513/2022

Resolucija Evropskega parlamenta o izidu posodobitve Pogodbe o energetski listini (2022/2934(RSP))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Pogodbe o energetski listini iz leta 1994,
 - ob upoštevanju predloga Komisije za sklep Sveta o stališču, ki se v imenu Evropske unije zastopa na 33. zasedanju Konference podpisnic energetske listine (COM(2022)0521),
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. junija 2022 o prihodnosti evropske mednarodne naložbene politike¹,
 - ob upoštevanju sodne prakse Sodišča Evropske unije, zlasti mnenja 2/15 z dne 16. maja 2017 o sporazumu o prosti trgovini med EU in Republiko Singapur², sodbe z dne 6. marca 2018 v zadevi C-284/16 (predhodna odločba o zadevi *Slovaška proti Achmea BV*)³, mnenja 1/17 z dne 30. aprila 2019 o celovitem gospodarskem in trgovinskem sporazumu med Kanado ter EU in njenimi državami članicami⁴, sodbe z dne 2. septembra 2021 v zadevi C-741/19 (predhodna odločba o zadevi *Republika Moldavija proti Komstroy LLC*)⁵ in sodbe z dne 26. oktobra 2021 v zadevi C-109/20 (predhodna sodba v zadevi *Republika Poljska proti PL Holdings Sàrl*)⁶,
 - ob upoštevanju načelnega dogovora o osnutku posodobljene Pogodbe o energetski listini, ki je bil dosežen 24. junija 2022,
 - ob upoštevanju sporazuma, sprejetega na 21. konferenci pogodbenic Okvirne konvencije OZN o spremembi podnebja 12. decembra 2015 v Parizu (v nadaljnjem besedilu: Pariški sporazum),
 - ob upoštevanju člena 132(2) Poslovnika,
- A. ker so pogodbenice 24. junija 2022 dosegle načelni dogovor o posodobitvi Pogodbe o energetski listini; ker pravno besedilo končnega sporazuma še ni bilo uradno objavljeno, vendar je bilo razkrito septembra 2022;
- B. ker so Nemčija, Francija, Španija, Nizozemska, Poljska, Slovenija in Luksemburg napovedale, da bodo odstopile od Pogodbe o energetski listini; ker je Italija leta 2015 odstopila od Pogodbe o energetski listini; ker druge države članice še vedno razmišljajo

¹ Sprejeta besedila, P9_TA(2022)0268.

² Mnenje Sodišča (občna seja) z dne 16. maja 2017, ECLI:EU:C:2017:376.

³ Sodba Sodišča (veliki senat) z dne 6. marca 2018, *Slovaška proti Achmea BV*, C-284/16, EU:C:2018:158.

⁴ Mnenje Sodišča (občna seja) z dne 30. aprila 2019, ECLI:EU:C:2019:341.

⁵ Sodba Sodišča (veliki senat) z dne 2. septembra 2021, *Republika Moldavija proti Komstroy LLC*, C-741/19, EU:C:2021:655.

⁶ Sodba Sodišča (veliki senat) z dne 26. oktobra 2021, *Republika Poljska proti PL Holdings Sàrl*, C-109/20, EU:C:2021:875.

- o možnosti, da bi odstopile od Pogodbo o energetski listini;
- C. ker je Medvladni panel za podnebne spremembe v svojem poročilu o blaženju podnebnih sprememb za leto 2022, objavljenem aprila 2022, Pogodbo o energetski listini opisal kot resno oviro za blaženje podnebnih sprememb;
 - D. ker se je EU enostransko zavezala, da bo naložbe v fosilna goriva izvzela iz zaščite; ker bi se takšna izjema uporabljala od 15. avgusta 2023 dalje in samo za naložbe, izvedene po tem datumu, medtem ko bi za naložbe, izvedene pred tem datumom, veljala desetletna postopna opustitev;
 - E. ker številne pogodbenice, vključno z industrializiranimi državami z visokimi dohodki, ne kažejo enakih ambicij za posodobitev Pogodbe o energetski listini kot EU, čeprav so vse tudi podpisnice Pariškega sporazuma;
 - F. ker število primerov reševanja sporov med vlagateljem in državo vsako leto naraste; ker je Pogodba o energetski listini sporazum o zaščiti naložb z največjim številom sporov; ker trenutno poteka več kot 40 arbitražnih postopkov na področju naložb znotraj EU; ker so se v številnih nedavnih primerih pojavili spori glede regulativnih ukrepov v zvezi z energijo iz obnovljivih virov, s čimer se je povečalo tveganje regulativnih zastojev, ki negativno vplivajo na energetski prehod;
 - G. ker globalna prizadevanja za boj proti podnebnim spremembam zahtevajo hiter prehod na energijo iz obnovljivih virov in hitro ukrepanje vlad za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv, zato bi morale biti naložbe v fosilna goriva izključene iz zaščite v okviru Pogodbe o energetski listini; ker imajo države članice še vedno na tisoče dvostranskih sporazumov o naložbah, ki še vedno ščitijo naložbe v fosilna goriva ter vsebujejo zastarele določbe in mehanizme, ki niso združljivi z vrednotami in pravnimi načeli EU;
 - H. ker razpoložljivi empirični dokazi niso pokazali neposredne vzročne zveze med mednarodnimi sporazumi o naložbah in privabljanjem neposrednih tujih naložb;
 - I. ker je Parlament že izrazil stališče, da EU in njene države članice ne bi smele podpisati ali ratificirati pogodb o zaščiti naložb, ki vključujejo mehanizem za reševanje sporov med vlagateljem in državo;
1. pozdravlja prizadevanja Komisije za reformo Pogodbe o energetski listini;
 2. pozdravlja namero EU in Združenega kraljestva, da naložbe v fosilna goriva izločita iz zaščite v okviru Pogodbe o energetski listini; obžaluje pa, da nobena druga pogodbenica ni sprejela takšne zaveze; obžaluje obsežne izjeme za naložbe, povezane s plinom, ki so v pravu EU opredeljene kot zelo škodljive; obžaluje, da bi te izjeme zagotovile obsežno zaščito takšnih naložb v prihodnosti;
 3. meni, da prožni pristop, sprejet v posodobljenem besedilu, ne zadostuje za uskladitev Pogodbe o energetski listini s Pariškim sporazumom; obžaluje, da bo Pogodba o energetski listini še naprej samodejno pokrivala vse naložbe v fosilna goriva; obžaluje, da je bilo področje uporabe razširjeno na nove energetske materiale, kot so vodik, brezvodni amoniak, biomasa, biopljin in sintetična goriva, ter nove dejavnosti, kot so tehnologije za zajemanje, uporabo in shranjevanje ogljika, zaradi česar obstaja tveganje,

da bodo novi primeri arbitraže med vlagateljem in državo potekali po starem mehanizmu za reševanje sporov;

4. poudarja, da je za Unijo datum, ko se bo začelo 10-letno preostalo obdobje zaščite za obstoječe naložbe v fosilna goriva, odvisen od začasne uporabe posodobljene Pogodbe; poudarja, da se lahko posodobljena Pogodba o energetski listini uporabi kot podlaga za nove zahteve le, če matična država vlagatelja in tožena država začasno uporabljata posodobljeno Pogodbo o energetski listini; globoko obžaluje, da te razmere ustvarjajo nejasnost, kar povzroča razdrobljeno izvajanje in zamude ter grozi, da se bo podaljšala uporaba nereformirane Pogodbe o energetski listini;
5. obžaluje, da so določbe o trajnostnem razvoju in Pariškem sporazumu v posodobljeni Pogodbi o energetski listini zapisane le kot cilji;
6. globoko obžaluje, da posodobljena Pogodba o energetski listini še vedno omogoča imenovanje zasebnih arbitrov za sodnike; poudarja, da obstaja veliko dokazov, da arbitri na področju naložb ne upoštevajo namere držav, da zaščitijo cilje javne politike, zlasti ko gre za postopno opuščanje fosilnih goriv ali varstvo okolja; poudarja, da posodobljena Pogodba o energetski listini nima pritožbenega mehanizma;
7. izraža zaskrbljenost, ker v posodobljenem besedilu Pogodbe ni nobene spremembe v zvezi z 20-letno samoderogacijsko klavzulo v primeru odstopa od Pogodbe, tako da države, ki ostajajo pogodbenice Pogodbe o energetski listini, še vedno nimajo možnosti za preprost odstop od Pogodbe v primeru, da bi arbitri še naprej omejevali njihovo zmožnost sprejemanja zakonodaje;
8. obžaluje, da posodobljena Pogodba o energetski listini ne obravnava kritičnega vprašanja tehnik vrednotenja, ki omogočajo dodelitev nadomestil, ki močno presegajo vložene zneske;
9. ugotavlja, da posodobljena Pogodba o energetski listini ni dobila podpore kvalificirane večine držav članic EU v Svetu, in ugotavlja, da so prizadevanja za posodobitev propadla; zavrača preložitev glasovanja o sklepu Sveta in Konference podpisnic energetske listine, kar bi lahko povzročilo nevarno negotovost; meni, da niti EU niti njene države članice ne morejo ostati pogodbenice sedanje Pogodbe o energetski listini, ker je nezdržljiva s pravom EU;
10. pozdravlja odločitev osmih držav članic, ki predstavljajo več kot 70 % prebivalstva EU, da odstopijo od Pogodbe o energetski listini, in ugotavlja, da je bila ta odločitev v večini primerov sprejeta na podlagi izida procesa posodobitve; poziva Komisijo, naj predlaga odstop EU od Pogodbe o energetski listini, in poziva Svet, naj ta predlog podpre; meni, da bo Parlament podprl usklajen odstop, ko bo zaprošen za njegovo odobritev; poziva druge pogodbenice, naj razmislijo o odstopu od Pogodbe o energetski listini;
11. pozdravlja predlog Komisije za medsebojni sporazum, v katerem je pojasnjeno, da se Pogodba o energetski listini in njena samoderogacijska klavzula ne uporabljata in se nikoli nista uporabljali znotraj EU; poziva države članice EU, naj te sporazume čim prej ratificirajo vzporedno s postopkom ratifikacije usklajenega odstopa EU; poziva Komisijo, naj stopi v stik s partnerskimi državami in predlaga drugi sporazum, ki bi pogodbenicam Pogodbe o energetski listini, ki niso članice EU in želijo odstopiti,

omogočil odpravo samoderogacijske klavzule po načelu vzajemnosti;

12. poziva EU in njene države članice, naj sklenejo dodatni medsebojni sporazum za spremembo Konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb ter Konvencije o reševanju investicijskih sporov med državami in državljani drugih držav, da bi pojasnili, da sodišča EU ne bodo izvrševala odločitev znotraj EU, ki temeljijo na Pogodbi o energetski listini;
13. poziva države članice, ki odstopajo od Pogodbe o energetski listini, naj prekinejo vse dvostranske sporazume o naložbah z drugimi pogodbenicami Pogodbe ter spremenijo ali prekinejo vse dvostranske sporazume o naložbah, ki vsebujejo reševanje sporov med vlagatelji in državo, zaščito naložb v fosilna goriva ali zastarele standarde zaščite;
14. poziva Komisijo, naj v okviru Komisije OZN za mednarodno trgovinsko pravo izrecno podpre mehanizem, s katerim lahko države dejansko umaknejo soglasje k reševanju sporov med vlagateljem in državo iz svojih pogodb ali prekinejo svoje pogodbe;
15. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, vladam in parlamentom držav članic, sekretariatu Pogodbe o energetski listini ter vladam držav članic Pogodbe o energetski listini.